

ESPOON KOTIKAUPUNKIPOLUT

Yhteistyössä

Espoon kaupunki, Uudenmaan liitto, Suomen Kotiseutuliitto, Espoon kaupunginosayhdistysten liitto, Matinkylä-seura, Olari-seura, Olarin seurakunta

MATINKYLÄ–OLARI

versio 18.10.2005

Piispansilta Nuottaniemi Koukkuniemi Kuitinmäki Lystimäki

Matinkylä ja Olari ovat 1960–70-luvun vaihteen aluerakentamisen esimerkkitaipauksia. Vanhalle kartano- ja huvilaseudulle piti tulla Tapiolaan liittyvä pieni paikalliskeskus, mutta suunnitelmat suurenivat ja kauppalanvaltuusto päätti tehdä Matinkylästä aluekeskuksen. Yhdessä Olarin kanssa siitä on muodostunut yli 30.000 asukkaan tehokas kaksoiskaupunki, jonka ruutukaava-alueiden kortteleita halkovat kevyen liikenteen väylät. Matinkylällä ja Olarilla on edelleen vanhat keskustansa, mutta painopiste on nykyään siirtynyt Piispanaukiolle. Matinkylä–Olaria kehitetään nyt yhtenä Espoon viidestä kaupunkikeskuksesta. www.espoo.fi/matinkylaolari

PIISPANSILTA

noin 5 km

1 Aluerakentaminen

Matinkylää oli kaavoitettu hiljaksen 1940–50-luvulla Rakennushallituksessa ja Helsingin seutukaavaliitossa. Kun osuusliiketaustaisen rakennusliike **Hakan** tavoitteet Sundsbergissä Espoonlahden länsirannalla eivät toteutuneet, se hankki maata Matinkylästä ja tarjoutui vuonna 1966 rakentamaan sinne 9000 asukkaan yhdyskunnan. Mitoitusta kuitenkin nostettiin 1968 jopa 35.000 asukkaaseen vuoteen 2000 mennessä. Alueelle aiottiin saada runsaasti työpaikkoja ja palveluita.

Asemakaavan laatimisen sai tehtäväkseen Espoon kauppalan asemakaavaosaston nuori arkkitehti **Simo Järvinen**, joka ehdotti mm. koko alueen tasaamista. Järvisen ruutukaavan keskeinen piirre ovat puoliavoimia kortteleita sisältä halkovat kävelykadut ja ulkoa syöttävät ajoväylät. Talojen arkkitehtuuri puolestaan perustui Hakan valmistamien betonielementtien mittasuhteisiin.

Matinraitti viereisine rakennuksineen muodostaa ruutukaava-alueen keskeisen maisema-akselin, jonka jatkeella näkyy maamerkinä Matinkyläkin palveleva Haukilahden vesitorni vuodelta 1968.

Monitoimitalo “Monari” valmistui 1984, suunnittelija Pirkko von Bruggen, Espoon teknisen toimen talonsuunnitteluosasto. Monitoimitalon toteutukseen vaikuttanut puuhämies oli nuorisotoimenjohtaja Kauko Laitinen. Taloa käyttävät päiväkodit, kuvataide-, teatteri-, nuorisoyh. ryhmät.

Tietolaatikko:

Kun suuri maaltamuutto alkoi 1960-luvulla, rakennusteollisuus oli juuri sopivasti oppinut soveltamaan liukuhihnatuotantoa betonielementteihin. Ajateltiin, että muuttajille rakennetaan esikaupunkeihin nopeasti asuntoja, jotka voidaan tarvittaessa vaikka purkaa, kun ne alkavat rapistua. Tämän osaltaan mahdollisti vuoden 1958 rakennuslaki, joka sisälsi ns. Ateenan julistuksen periaatteet kaupunkitilan jakamisesta asumisen, työn, virkistykseen ja liikenteen kesken.

Helsingin ympäristön maalaiskunnat ja kauppalat eivät olleet valmistautuneet nopean kasvun vaatimaan kaavoitukseen ja kunnallistekniikan toteutukseen. Aluerakentaminen ratkaisi ongelman: maanhankinta, rahoitus, suunnittelu, rakentaminen ja asuntosäästäminen niputettiin yhteen. Asuntohallituksen ohjauksessa haluttiin lähiorakentamiseen tehokkuutta sarjallisuuden avulla. Ajan henki oli vastakkainen mm. Tapiolassa toteutetulle vaihtelevalle ja ympäristöön sidotulle rakennus- ja kaupunkisuunnittelulle.

Suomessa on nykyään noin 300 lähiötä, joissa asuu miljoona ihmistä. Suurin osa niistä rakennettiin 1970-luvulla.

2 Maamerkit

Matinkylän keskeistä maisemaa voimakkaasti määrittävät 16-kerroksiset asuinkerrostalot valmistuivat 1974 ja -75, suunnittelija Erkki Helamaa.

3 Matinkylän vanha ostoskeskus

Valmistui 1977, suunnittelija Jouko Ylihannu. Nykyään vallitsevan trendin vastaisesti lähipalveluita on Matinkylässä vielä säilynyt asuinalueella. EU-rahoituksella vuonna 1996 tehdyssä perusparannussuunnitelmassa ideoitiin ostarin eteen Matintori istutuksineen ja laadukkaine pintamateriaaleineen, sekä torin toiselle puolelle ostaria vastapäätä erityinen Matintalo. Rakennuksessa toimii myös Hakan vuonna 1969 perustama **Matinkylän huolto**, jonka omistavat alueen 170 kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiötä. www.matinkylanhuolto.fi Nuorison yökahvila **Walkers** avasi ovensa 1996. Vuonna 2005 sen toiminnan jatkuminen oli avoinna. www.aseanlapset.fi/walkers-toiminta

4 Mahdollinen raideliikenneasema

Mikäli länsimetro tai pikaraitiotie rakennetaan, sen asema saattaisi tulla tähän. www.espoo.fi/pirate
www.espoo.fi/lansimetro

5 Kaavamuuotos

Tekniikan alan oppilaitoksen rakennukset vuodelta 1974 puretaan ja tilalle rakennetaan

asuinkerrostaloja sekä varaudutaan terveyskeskuksen ja päiväkodin laajennuksiin. Lisäksi puistoa laajennetaan kapeana kaistaleena etelään Matinkadulle asti. www.espool.fi/hankkeet

6 Matinkartano

Mattby gård mainitaan jo 1540-luvun maakirjoissa. Tilan päärakennus paloi 1940-luvun lopussa; samalle paikalle pystytettyä uutta päärakennusta kutsutaan Matinkartanoksi. Vuonna 1965 tilanomistaja Hilding Fredriksson möi rakennusliike **Hakalle** 185 hehtaaria maata 8 miljoonalla markalla. Viljelyä jatkettiin kuitenkin vielä 1970-luvulle. Tilan navetta paloi 1971 pikkupoikien tulitikkuleikkien seurauksena. Nykyään kartanoa käyttävät Matinkallion ruotsinkielisen ala-asteen ensiluokkalaiset.

7 Terveyskeskus

Valmistui 1992, suunnittelijat Timo ja Tuomo Suomalainen. Kaavoittaja oli pyytänyt arkkitehdeilta vastakohdan kadunvarren harmaalle kerrostalorivistölle. Rakennus on jäänyt kuitenkin torsioksi, sillä kokonaisuuteen kuuluvaa sosiaalikeskusta ei ole toistaiseksi toteutettu.

8 Urheilupuisto

Matinkylän urheilupuistossa on kolme jäähallia, nurmikenttä, lämmitettävä hiekkatekonurmi, yleisurheilukenttä, luistelualue, kolme tenniskenttää ja koripallokenttä. Urheilupuistossa on myös sulkapallohalli, jossa myös kuntosali ja muita palveluita. Uimahalli on ollut kaavassa alusta saakka, mahdollisesti nyt toteutumassa. www.espool.fi/liikuntapaikat

Matinkylässä itsekin asunut **Leena Lehtolainen** on sijoittanut dekkareidensa tapahtumia näihin maisemiin. www.kolumbus.fi/leena.lehtolainen

9 Gräsanojan puisto

Gräsanoja saa alkunsa Turvesuolta (Mankkaanpuro) ja Kuurinniityn Lilträskistä (Lukupuro), laskee Haukilahteen. Oja on tärkeä sekä maisemallisesti että kasvillisuuden ja elämistön kannalta. Gräsanojan varrelle rakentuu koulujen ja viheralueiden Gräsanpuisto. Se on idästä ja

pohjoisesta saapuville vihreä portti uudistuvaan Matinkylään.

Gräsan kartano oli yksi Espoon tärkeimmistä. Se oli ainoa ns. vanha rälssi Espoossa. Gräsan nimi tunnettiin myöhäiskeskiajalla laajalti ja gräsalaisina pidettiin kaikkia seudun rannikkokyläasukkaita. Kartanon maiden palstoitus alkoi 1920-luvulla ja huipentui 1940–50-luvuilla pika-asutus- ja maanhankintalain voimalla. Espoon kaupunki osti päätilan 1967. Päärakennus purettiin 1981 Olarin kirkon tieltä.

10 Matinsyrjän koulukeskus

Ruotsinkielisen koulukeskuksen vanhin osa valmistui 1959, peruskorjattu 2003. Laajennusosa valmistui 1999. Kokonaisuuteen kuuluvat Matinkallion päiväkotiki ja ala-aste sekä Matinsyrjän yläaste ja lukio, joka on Espoon ainoa ruotsinkielinen. Se perustettiin 1957 Lauttasaaren ruotsinkielisenä yhteiskouluna ja siirrettiin 1975 Matinsyrjään. Näissä on yhteensä yli 1000 oppilasta. www.mattliden.fi

11 Esztergominpuisto

on nimetty 2004 Unkarissa Budapestin pohjoispuolella Tonavan mutkassa sijaitsevan Espoon ystävyyskaupungin mukaan. Espoolla on Euroopassa kahdeksan ystävyyskaupunkia, joista kuudelle on nimetty puisto. www.esztergom.hu

12 Piispanaukio

Piispanaukio on Matinkylän tiiviin kaupunkimaista uutta keskusta-alueetta. Nimi viittaa Olaus Magniin, joka oli 1400-luvun tunnetuin suomalainen: Mahtavan Maunu Tavastin poika lähti 1425 opiskelemaan Pariisiin Sorbonnen yliopistoon, jonka rehtorina myöhemmin toimi. Edusti englantilaista osakuntaa Englannin ja Ranskan hieroessa sovintoa Jeanne d'Arcin polttamisen jälkeen 1430. Kirkkoherrana 1433 alkaen Kirkkonummen seurakunnassa, johon Espookin kuului kappelina. Vihittiin Turun piispaksi Roomassa 1450.

13 Iso Omena

Valmistui 2001, suunnittelija arkkitehtitoimisto Mauri Tommila. Espoon kaupunkikeskustojen

päivätyöskierroksella Matinkylään nousi yli 100 liikkeen nelikerroksinen kauppakeskus. www.isoomena.fi

Samoissa tiloissa sijaitsevat myös nuorisotoimen informaatiopiste yESBOx ja kirjasto Omena. www.espool.fi/nuoriso
www.espool.fi/kirjasto/omena

Kirjaston tiloissa sijaitseva kaupungin **yhteis palvelupiste** tarjoaa monipuolisia julkishallinnon neuvonta- ja asiointipalveluja. www.espool.fi/yhteis palvelu

Olarin seurakunnalla on Isossa Omenassa Suomen ensimmäinen **kauppakeskuspappi** sekä **Hiljaisuuden kappeli**, joka on tarkoitettu henkilökohtaiseen hiljentymiseen. www.olarinseurakunta.fi

14 Piispanilta

Yhdistää Olarin ja Matinkylän kaupunginosat. Vasemmalla näkyy Piispanportin yritys keskittymää, oikealla Piispankallion uusi asuinalue.

Eonin toimitalon alkuperäinen käyttäjä Finstroy oli isojen rakennusliikkeiden Neuvostoliiton-kaupan bulvaani, joten rakennuksen yläkerrassa on luksus-saunatilat. NL:n luhistumisen jälkeen Espoon sähkö osti talon noin 1991. www.eon.fi

Piispankallio oli vielä 1970-luvulla romanttinen pientaloidylli, joka oli perua 1900-luvun alun helsinkiläisten huvilayhdyskunnasta. Nyt sinne tulee runsaasti uusia kerrostaloja ja Länsiväylän varteen muuriksi toimistorakentamista.

Länsiväylä on Etelä-Espoon pääväylä ja yksi Suomen vilkkaimmista teistä: sitä käyttää arkisin yli 67.000 ajoneuvoa päivässä ja tälläkin kohtaa yli 51.000. Ensimmäinen Länsiväylä eli **Jorvaksentie** avattiin 1939. Kaupungin kasvaessa se rakennettiin moottoritieksi 1965. Länsiväylän kolmas vaihe valmistui 1995. Seuraavaksi suunnitellaan liityntäpysäköintipaikkojen lisäämistä.

Jorvaksentien linjaus ei ollut itsestään selvä. Vaihtoehtoina kilpailivat Leppävaara, Kuusisaari ja Lauttasaari. Jälkimmäinen valittiin mm. siltojen määrästä johtuneen suuremman rakennusaikaisen työllisyysvaikutuksen perusteella.

15 Frisansin kartanonmäki

(Tiistinmäki). Maisemallisesti ja historiallisesti arvokas paikka. Mäki on ollut merenpinnan yläpuolella jo ensimmäisen vuosituhannen lopulla, kun Suomenoja ulottui kaapeana lahtena 2 km sisämaahan. **Jyllannin friisit** mahdollisesti asettuivat 1400-luvulla näille paikkeille. Nimen Frisans ensimmäinen tunnettu esiintymä on manttaaliluettelossa vuonna 1540, jolloin kylässä oli kaksi taloa. Frisans sai maaratsutilan aseman 1644. Omistaja Olof Eriksson laajensi Frisan maita liittämällä siihen Kaitasin talon. Ratsutilan osti Uudenmaan jalkaväkirykmentin komentaja, majuri Filip Sass. Hänen aikanaan Frisansista tuli 1682 vakinainen ratsutila. Vuotta myöhemmin talo siirtyi lääninkamreeri Hans Godhelle ja siihen liitettiin naapuritalo Dystby. Viimeinen päärakennus oli ilmeisesti 1800-luvun alusta, purettiin 1970-luvulla. Rinteellä oli tuulimylly vielä 1974 jolloin se muutettiin näkötorniksi. Kivijalka on vielä paikalla ja kiviaitoja sekä runsas niittykasvillisuus, vanhat sireenipensaat ja vanhan tien molemmin puolin kasvavat kaksi suuri lehmusta.

Alkamassa on **kaavamuuotoshanke** asuinalueen suunnittelemiseksi Tiistinmäkeen. Välittömästi moottoritien varteen sijoittuisi toimistoja. www.espoo.fi/hankkeet

16 Rajakallio

(Tiistinkallio.) Vanha kylänrajan paikka ja Matinkylän korkeimpia kohtia: Kallio oli saarena jääkauden jälkeen Itämerta edeltäneessä Litorina-meressä. Sen luoteiskolkassa on **pirunpelto** eli muinaisrantaan kasaantuneita, veden ja jään hiomia kiviä. 1970-luvun alussa Matinkylä-seura ehdotti uimahallia kallioon. Asiaa tutkittiin, mutta se ei edennyt pidemmälle.

NUOTTANIEMI

noin 5 km

(1) Aluerakentaminen

2 Matinmetsä

Kallioinen ruutukaavupuisto, johon lähiöprojektin tuloksena suunniteltiin 90-luvulla joka kulmaan leikki- tai pelitoiminta taikka koriste-istutus asukkaiden virkistykseksi.

3 Matinkappeli

Valmistui 1977, arkkitehti Erik Kråkström, peruskorjattu 2002. Samaa punatiilistä henkeä kuin Matinmetsän päiväkodissa ja monitoimitalossa. www.olarinseurakunta.fi

4 Matinkylän ja Tiistilän koulut

(Koulun alkuvaiheista Hilkan lehdestä.) Matinkylän koulu valmistui 1976, suunnittelija Oy Kaupunkisuunnittelu Ab. Muunneltavissa luokkatiloissa oli kokolattiamatot ja niiden välissä paljeovet, jotka poistettiin 80-luvulla. Hyvää yleisopetusta painottavan yläkoulun runsaasta 400 oppilaasta 15 % on maahanmuuttajia. Vuonna 1984 valmistunut Tiistilän alakoulu on Espoon teknisen keskuksen omaa tuotantoa. Molempien koulujen perusparannus ja yhteinen lisärakennus valmistui 2003, suunnittelija arkkitehtitoimisto Aarne von Boehm. www.espoo.fi/peruskoulut/matinkyla
www.espoo.fi/peruskoulut/tiistila

5 Etelä-Espoon ratsastuskoulu

Kahden harjanteen väliseen laaksoon sijoittuva koulu aloitti toimintansa 1978. Kaupunki osti alueen 1986. Oppilaita on vuodenaikasta riippuen 65–120. www.etela-espoo-ratsastuskoulu.com

6 Finnoonlahti

Finnoonlahti on *flada* eli maankohoamisen takia merestä irralleen kuroutuva lahti. Viime jääkaudella jopa kolmen kilometrin paksuinen jääpeite painoi maankuoren lommolle ja ruhjoi esiin Itämeren päämuodot. Jäätikön sulaessa lommo alkoi oieta ja maa kohota. Vielä 4000 vuotta sitten maanpinta oli

15 metriä nykyistä alempana ja rantaviiva paljon kauempana sisämaassa. Maan kohoaminen on hidastunut, mutta jatkuu edelleen: Merenkurkussa 7–8 mm vuodessa, Espoossa 2 mm vuodessa. Kun meriyhteys katkeaa kokonaan, fladasta tulee *kluuvi*.

Nykyään Finnoonlahtea käytetään **Espoon vedenpuhdistamon** jätevesialtaana. Sen reunalla on 1977 rakennettu Espoon sähkön (nyk. **Eon**) voimalaitos. www.eon.fi
www.espoo.fi/vesi

7 Lintutorni

Allasta kiertää **luontopolku** pituudeltaan 1,7 km. Sen varressa on vuonna 1994 rakennettu **lintutorni**.

8 Itämeri

Pinta-ala 422.000 km², valuma-alueen laajuus 1,7 milj. km². Itämeri muodostui noin 7000 vuotta sitten suolaisemmasta Litorina-merestä, kun maan kohoaminen madalsi Tanskan salmet. Se on tilavuudeltaan maailman toiseksi suurin murtovesiallas. Suolapitoisuus on Espoon edustalla noin 5 ‰. Koko Itämeren keskisyvyys on vain 55 metriä ja Suomenlahden 37 metriä, mikä yhdessä pienipiirteisen rannikon ja saariston kanssa tekee sen ekosysteemistä erityisen haavoittuvaisen öljyvahingoille ja jatkuvalla ravinnekuormitukselle. Itämeren harvinaisia eläinlajeja ovat mm. itämerennorppa ja pyöriäinen.

Nykyään kauppamerenkulun ja veneilyn käytössä Suomen rannikolla on 8200 km merkittyjä meriväyliä. Talvisin Itämeren pinnasta jäätyy 120–340.000 km² tarjoten ainutlaatuiset retkeilymahdollisuudet saaristoon. Talvimerenkulun mahdollistamiseksi Hangon satamasta Suomi hankki ensimmäisen jäänmurtaajansa vuonna 1890. Kaikki talvisatamat alettiin pitää auki ympärivuotisesti vasta 1971. www.fmr.fi/fi/itamerikanta.html
www.fma.fi/virtualboat

Merellisen Espoon raitti on yhtenäinen kevyen liikenteen reitti, joka kulkee rantaa seuraten Kivenlahdesta Tarvaspähän. Raitista on painettu kartta, jonka saa myös kaupungin [www-sivuilta](http://www.sivuilla).

9 Sepetlahden venesatama

Virolaisilla Padis-munkeilla oli kalastusoikeudet Espoon rannikolla 1300-luvulta alkaen. Sepet-torppa oli 1700-luvulta alkaen kalastajatorppa näillä main.

10 Villa Pentry

Huvila rakennettiin alun perin Viipurin seudulle, josta sen siirrettiin 1915–16 Nuottaniemeen kauppias, myöhemmin kauppaneuvos Mattrosoff. Niemen kärkeen valmistui 1949 saunarakennus, suunnittelija **Aarne Ervi**. Huvilan puisto on nykyään villiintynyt. Jugend-tyylinen päärakennus korjattiin 1992. Huvila toimii **Espoon Pursiseuran** paviljonkina.
www.espoonpursiseura.fi

Nuottaniemessä toimi 1800-luvulla puusepänerastas, jonka tuotteet kuljetettiin asiakkaille meritse, sillä alueelle ei ollut maantietä. Nuottaniemen kalliosta hakkasivat mm. kiinalaiset ja venäläiset työmiehet 1910-luvulla nupukiviä Helsinkiin, Tallinnaan ja Pietariin. Huonommista kivistä rakennettiin yhä olemassaoleva pitkä laiturit, jota jatkettiin puisilla arkuilla. Laiturille johti kapearaiteinen rautatie.

11 Rauhoitetut männyt

Viisi mäntyä, ympärysmitta 210–270 cm, rauhoitettu 18.3.1982.

12 Villa Carlstedt

Ravintoloitsija Johan Wilhelm ja Amanda Carlstedt rakennuttivat 1913–15 huvilan, jonka suunnitteli arkkitehti Lars Sonck. Mansardikattoinen rakennus on ulkoasultaan hyvin eksoottinen; se tuo mieleen muinaispohjoismaisen hallirakennuksen ja itämaiset bagodit. Isänsä huvilan viereen rakennutti taiteilija Johan Birger Jarl Carlstedt itse suunnittelemansa funktionalistisen ateljeerakennuksen 1930. Hänen puolisonsa oli kuuluisa pianisti France Cellegaad. Huvilan ympärillä on erikoinen ja rehevä puisto jossa lammikko, portaita ja erikoisia kasveja. Puistosuunnitelman teki Paul Olsson 1915.

13 Iso Vasikkasaari

Pinta-ala 25 ha. Espoon vanhimpia ja kauneimpia huvilasaaria. Jo ennen huvilakautta Vasikkasaarella oli Gräsan kartanoon kuulunutta kalastaja-asutusta. Ensimmäinen huvila-asukas 1870-luvun lopulta alkaen oli kunnallisneuvos, pankinjohtaja ja svekofii Abel Landen, jonka rakennuttama huvila on Röda Villan. Arkkitehti Mieritz suunnitteli 1896 Landenin tyttäreille Hildurille ja tämän miehelle, kreikan kielen professori Ivar A. Heikelille suuren koristeellisen huvilan, joka on säilynyt lähes sellaisenaan. Abel Landen rakennutti 1897 vävyllään yllätykseksi läheiselle kallioniemelle Poseidonin temppeleitä jäljittelevän suuren huvimajan, jossa on myös Poseidonia esittävä iso maalaus. Landenin pojan huvila läntisellä niemellä on Gula Villan ja siellä toimii nykyään kesäravintola. Saari on suurimmaksi osaksi kaupungin ulkoilualuetta, jonne pääsee Nokkalanniemestä.

14 Nokkalanniemen venesatama

Satamasta pääsee vuoroveneellä Espoon saariston ulkoilualueille sekä ohjelmallisille saaristoveneretkille.
www.espooliikunta.fi
www.espootravel.com

15 Matinkylän uimaranta

Talvella avantouintimahdollisuus.
www.espooliikunta.fi/avannot

16 Café Merenneito

Nykyinen rantakahvila oli 1948–80 Dillemunt'ien huvilana. Sen jälkeen Säästöpankkiopistolle, kunnes noin 1996 kaupungin haltuun. Nyt kahvilaa pitää Lähderinteen yrittäjäperhe.

17 Nelihaarainen koivu

Neljä rauduskoivun tainta on lähtenyt kasvamaan kiinni toisissaan. Korkeus 25 metriä, ympärysmitta tyvessä 260 cm, rauhoitettu 29.7.1976.

18 Matinkylän ensimmäinen kerrostalo

Matinraitti 7:n talot A–D valmistuivat 1969, E–H 1970, suunnittelijat Guy Michael ja Aino Virpi Maamies. Ensimmäisen talon peruskiven muuraus

oli juhlallinen tapahtuma, jossa oli mukana mm. pääministeri Mauno Koivisto. Rakennukset ovat viime vuosina käyneet läpi elinkaarensa kuuluvat ensimmäiset suuret remontit, mm. julkisivujen uudistuksen.

19 Asukaspuisto

Kaikenikäisten monipuolisessa käytössä ympäri vuoden. Asukaspuistossa on ohjattua ja vapaata toimintaa lapsille ja lapsiperheille. Kesäisin kaupunki tarjoaa ruokaa kesälomaa viettävälle koululaisille. Iltaisin ja viikonloppuisin asukkaat ja järjestöt voivat käyttää tiloja kokouksiin, tapahtumiin ja juhliin. **Matinkylä-seura** järjestää vuosittaiset Raittikarnevaalit toukokuussa ja Silakkamarkkinat syyskuun alussa.
www.espooliikunta.fi/viherpalvelut
www.intsys.fi/matinkyla-seura

KOUKKUNIEMI

noin 3 km

1 Neidon lähde

Alkuperäiseltä nimeltään Runon lähde. Espoon kaupungin ja rakennusyhtiö Hakan 20-vuotislahja Matinkylälle 1988. Professori Laila Pullisen ympäristötaideteos Runon lähde syntyy kallion reunaan kiinnitetyn pronssiveistoksen, suihkulähteen ja aukion muodostamasta kokonaisuudesta. Voimakasrytmisen pronssiveistoksen moniselitteisestä hahmosta voi löytää kulttuurihistoriallisia viittauksia. Pullisen mukaan veistos yhdessä ympäristönsä kanssa muodostaakin kuva-arvoituksen, johon ratkaisua voi hakea myös viereisestä Matinkylän kirjastosta. Altaan vuotamisen aiheuttaman suuren vedenkulutuksen vuoksi lähde oli pitkään kuivana, mutta tiivistysten jälkeen se toimi kesällä 2005 jälleen.

2 Matinlahden koulu

Valmistui 1970 Matinkylän kansakouluksi, suunnittelija arkkitehtitoimisto E. von Ungern-Stenberg & co. Uudistettu täysin vuonna 2005, suunnittelija Arkkitehtuuri Kouvo & Partanen. Vajaan 500 oppilaan alakoulussa on myös esiopetusta. www.espo.fi/peruskoulu/matinlahti

3 Lions-puisto

Matinlahden puisto on nimetty LC Espoo–Matinkylän nimikkopuistoksi. Puistossa on mm. koirien ulkoiluaitaus ja laskettelurinne täyttömässä. www.lions.fi

4 Koukkuniemi

Koukkuniemen miljö on huvilakaupunkimainen. Katujen ja talojen mittakaava on harmonisessa suhteessa toisiinsa. Koko ympäristö on melko yhtenäinen ja muodostaa omaleimaisen kokonaisuuden.

5 Villa Kolikari

Villa Koli on Villa Rulluddin ohella Espoon ainoa rakennussuojelulain nojalla suojeltu rakennus. Sen rakennutti 1915 arkkitehti, lääketieteen ja kirurgian tohtori Juho Jaakko Karvonen. Suunnittelija oli Suomen ensimmäinen naisarkkitehti Wivi Lönn. Tämä kadotti piirustukset ollessaan matkalla Helsingistä rakennuspaikalle, mutta ne saatiin takaisin sanomalehti-ilmoituksella, joten talo päästiin rakentamaan. Sitä ennen rannalla oli Lojander-suvun Villa Kolikari. Karvosten kanssa samoihin aikoihin tohtori Äyräpää rakennutti huvilan joka sai nimeksi Villa Kari. Mahdollisesti tästä syystä on yleistynyt nimi Kolikari puhuttaessa Villa Koli. Villa Kolikari peruskorjattiin 1985. Aikakauden huviloille tyypillinen, vapaasti kasvava ympäristö on nykyään supistunut tiivistyvän asutuksen myötä.

Salmen takana näkyy **Brändholm** = palanut saari.

6 As. oy Iirisranta

Taloryhmä valmistui 1984. Suunnittelija Harto Helpinen on entinen Espoon yleiskaavapäällikkö. Intiimin kokonaisuuden muodostavissa, 13 asuntoa käsittävissä taloissa on keskieuropalaista vaikutetta.

7 Iirislahdensilta

Gräsanoja saa alkunsa Turvesuolta (Mankkaanpuro) ja Kuurinniityn Lillträskistä (Lukupuro), laskee Haukilahteen.

Gäddvik on tunnettu vanhastaan Gäddviken-nimisen lahden itärannalla sijainneen yksinäistilan nimenä. Tila kulki varhaisissa veroluetteloissa itsenäisenä Geddeuikin kylänä 1540, mutta katoaa niistä sitten vuoden 1544 jälkeen ja sulautuu Olarsbyhyn. Vuoden 1750 karttaan Gäddvik on merkitty autiona torppana. Espoon 14. kaupunginosan nimeksi Haukilahti on vahvistettu 1976.

Merellisen Espoon raitti on yhtenäinen kevyen liikenteen reitti, joka kulkee rantaa seuraten Kivenlahdesta Tarvaspähän. Raitista on painettu kartta, jonka saa myös kaupungin [www-sivuilta](http://www.sivuilla).

8 Iirislahdentie 33

Valmistui 1973, suunnittelija Erkki Kuoppamäki. Puutaloryhmä ympäröi perinteistä keskuspihaa, johon erillispihat liittyvät porteilla.

9 Esperantotie

Nimetty alueella asuneen esperanton uranuurtajan, professori Vilho Setälän kunniaksi. Puolalainen Ludwig Zamenhof ehdotti vuonna 1887 kieltä, joka olisi mahdollisimman helppo oppia ja joka toimisi kansainvälisen kommunikaation tasapuolisena välineenä. www.esperanto.fi

Haukilahden vesitorni on rakennettu vuonna 1968. Säiliön tilavuus on 4100 m³. Tornin näköalatasanne on avoinna yleisölle lumettomana aikana, korkeus 76 metriä merenpinnasta. Tornissa toimii ravintola Haikaranpesä.

(8 Matinkylän urheilupuisto)

KUITINMÄKI

1 Kuitinmäen tori

Ostoskeskus valmistui 1975, suunnittelijat Simo Järvinen ja Eero Valjakka. Sen myötä Olarin keskus siirtyi Ruomelanraitilta pian Kuitinmäkeen. Ostarin tienoille juurtui 80-luvun lopulla vankka skeittauskulttuuri, jolle jatkona on nykyään laajalti tunnettu olarilainen hiphop-skene.

Torin laidoilla on liikeyrityksiä, Olarin seurakunnan **kappeli** ja 1971 perustettu **Olarin Huolto**, jonka omistavat osakastaloyhtiöt. Nuorison yökahvila **Walkers** avasi ovensa 1997. Vuonna 2005 sen toiminnan jatkuminen oli avoinna.

www.olarinseurakunta.fi

www.olarinhuolto.fi

www.asemanlapset.fi/walkers-toiminta

2 Hopeakuu

Valmistui 2000. Espoon eläkekotisäätiön palvelutalo. Rakennuksessa on 26 huonokuntoisille vanhuksille tarkoitettua palveluasuntoa, dementia-ryhmäkoti, päiväkeskus, kerho-, kokous- ja liikuntatilat sekä pitopalveluja tarjoava keittiö. Kokoustilat ovat vuokrattavissa yksityistilaisuuksiin.

3 Friisinkallio

Lähiseudun korkeimman kallion päällä on lähde ja suo sekä pohjoisreunalla Litorina-meren aikainen vähintään 6000 vuotta vanha, 200 metriä pitkä muinaisranta 30 metriä nykyisen merenpinnan yläpuolella. Kalliota on käytetty välillä mm. trial-harjoitteluna – nykyisin pyritään suojelemaan. **Näköala.**

4 Friisilä “Friisku”

Jyllannin friisit mahdollisesti asettuivat 1400-luvulla näille paikoille. Manttaaliluettelossa nimi Frisans esiintyy ensi kerran vuonna 1540 jolloin kylässä oli kaksi taloa. Frisans sai vakinaisen ratsutilan aseman 1682. Myöhemmin tilaan liitettiin Kaitansin ja Dystbyn talot. Kartano sijaitsi nykyisen Länsiväylän toisella puolella pienellä mäellä. Viimeinen päärakennus oli ilmeisesti 1800-luvun alusta, purettiin 1970-luvulla.

Nykyinen Friisilä on Frisansin kartanon maista lohkottu, selvärajainen 1940–50-luvun taitteen **rintamamiestaloalue**. Jatkosodan jälkeen 11 % Suomen väestöstä oli ilman asuntoa pommitusten ja alueluovutusten vuoksi, suuri osa teollisuuden ja energiantuotannon kapasiteetista oli menetetty, ja materiaalipula oli suuri. Mittavassa jälleenrakennuksessa suosittiin siksi puista, teollisesti esivalmistettua rintamamiestaloa, jonka pystyi kokoamaan omatoimisesti. Tyypitaloja on muutamaa versiota, joissa kaikissa savupiippu on keskellä ja neljä huonetta tulisijoinen sen ympärillä. Jyrkkä katto mahdollistaa ullakkokerroksen, jonka saattoi vuokrata. Kaupungeissa talot sijoitettiin pitkulaisen tonttien kadunpuoleiseen päähän, jotta tilaa jäi hyötypuutarhalle. www.mfa.fi/jalleenrakennuska
Friisilä on paljolti talkoilla rakennettu ja talkooperinteellä yhä edelleen kehitetty. **Karttakyltti.**

5 Tähtiniityn ja Tähtitarhan koulu

Valmistui 1986, suunnittelijat Timo ja Tuomo Suomalainen. Selkänsä kadulle päin kääntävä rakennus edustaa ympäristöönsä sopeutettua vapaamuotoista modernismia. Luonnonläheisten tiilen ja puun käyttö materiaalina korostuu mm. sisäänkäyntejä pehmentävissä pergoloissa. Oppilaita yhtenäisessä peruskoulussa on 320. Opetuksessa painotetaan elämäntaitoja sekä itsetunnon ja hyvien tapojen oppimista.

www.espoo.fi/peruskoulut/tahtiniitty

6 Kuitinmäen koulu

Valmistui 1983, suunnittelija arkkitehtitoimisto Perko & Rautamäki. Musiikkipainotteisessa yläkoulussa on vajaat 400 oppilasta.
www.espoo.fi/peruskoulut/kuitinmaki

7 Kuitinmäen raitti

on kevyen liikenteen pääväylä, jonka kaavoittaja Simo Järvinen ajatteli osaksi koko Olarin ja Matinkylän yhteistä keskiakselia.

8 Maapallonkatu 8

Valmistui 1978, suunnittelija arkkitehtitoimisto Järvinen–Valjakka. Olarin viimeinen käsinmuurattu talo.

9 As. oy Piispankoti

Valmistui 1984, suunnittelija Simo Järvinen. Katutason koulu- ja päiväkotitilat kytkevät talon voimakkaasti kaupunkimiljööseen. Mielenkiintoisesti sijoitellut laajat terassit ja parvekkeet kannatinpylväineen antavat rakennukselle veistoksellista luonnetta. Ylimmät kattuhuoneistot ovat kaksikerroksisia.

10 Kuitinmäen asukaspuisto

Asukaspuistossa on ohjattua ja vapaata toimintaa lapsille ja lapsiperheille. Kesäisin kaupunki tarjoaa ruokaa kesälomaa viettäville koululaisille. Iltaisin ja viikonloppuisin asukkaat ja järjestöt voivat käyttää tiloja kokouksiin, tapahtumiin ja juhliin.
www.espoo.fi/viherpalvelut

11 Olarin puisto

Näköala.

(3 As. oy Rajakatri)

(2 Päivänkehrän koulu)

(1 Vanhan Olarin keskus)

(18) Fagersten

LYSTIMÄKI

1 Vanha Olari

Rakennettiin 1969–73. Kaavoittaja Simo Järvinen, joka suunnitteli myös talojen arkkitehtuurin yhdessä Eero Valjakan kanssa. Ruutukaavan puoliavoimet korttelit toteutettiin kaupunkimaisen tunnelman saavuttamiseksi tiiviimmin kuin yleensä. Maasto ja kasvillisuus huomioitiin ja myös talojen lähiympäristö toteutettiin huolellisesti alusta alkaen. Pohjakerroksiin piirrettiin toimisto- ja liiketiloja työpaikkojen ja palveluiden tuomiseksi lähelle asukkaita.

Alueen toteutti **Rakennus oy Arjatsalo**.

Arjatsalon strategiana oli tehdä uudenaikaisia taloja vanhanaikaisesti: Toisin kuin muut aikansa aluerakentajat, hän käytti elementtitekniikan syrjäyttämiä ammattitaitoisia muurareita. Rakennusten runkoratkaisuna oli paikalla valettu pilarilaattajärjestelmä. Näiden ansiosta asunnoista voitiin tehdä pohjaratkaisuiltaan vaihtelevia. Arjatsalon innovaatio oli myös asuntokohtainen sauna. Kun asujaimisto oli nuorta ja sosiaalista, niin olarilaiseen kulttuuriin kuuluikin 70-luvulla ahkera saunominen naapureiden ja tuttavien kanssa.

Espoon nimistötoimikunta esitti alueen nimeksi Ruomelaa vanhan Romensin torpan mukaan, mutta Gräsan Olarsbystä juontuva nimi oli jo vakiintunut.

Olari sai rakennustaiteen ja yhdyskuntasuunnittelun valtionpalkinnon 1975.

Tietolaatikko:

Arvi Arjatsalo perusti veljensä kanssa rakennusliikkeen Jyväskylässä 1955. He hankkivat 1958 Kokinkylästä 150 hehtaaria maata päästäkseen mukaan voimakkaasti kasvavan pääkaupunkiseudun rakentamiseen. Arjatsalo ei kuulunut valtion asuntohallituksen ohjaukseen kytkettyneiden, betonielementtitaloja rakentavien rakennusliikkeiden Sileävalukerhoon, jolla oli läheiset suhteet rahalaitoksiin, virkakoneistoon ja poliittisiin puolueisiin. Nämä hidastivat Arjatsalon aluerakentamissopimuksen tekoa peräti 10 vuotta. Tämä tulikin kuuluisaksi pehmittämällä Espoon kauppalanvaltuutettuja mm. upeilla juhlaillallisilla, kunnes sai enemmistön taakseen. Välissä

Arjatsalon maatkin oli ehditty kaavoittaa osaksi Espoon keskuspuistoa, mutta rakennusliike A. Puolimatkan avulla syntyi sopimus maanvaihdosta toukokuussa 1968.

Olarin jälkeen edettiin Kuitinmäkeen. Talousneuvos Arvi Arjatsalo jäi eläkkeelle 1982 ja Haka osti liikkeen 1983.

2 Päivänkehrän koulu “Päiväri”

Valmistui 1975 Länsipään kansakouluksi, suunnittelija Matti Hakuri. Nykyisessä alakoulussa on runsaat 550 oppilasta. Opetuksessa painotetaan luovuutta ja oppilaiden yksilöllisyyttä. Koulussa on myös esiopetusta, kielikylpyopetusta ruotsin kielellä sekä musiikkiluokka.

www.espoo.fi/peruskoulut/paivankehra

3 As. oy Rajakatri

Aamuyöntie 11. Valmistui 1980, suunnittelija Reijo Jallinoja. Viiden kolmikerroksisen pientalon ryhmä muodostaa viihtyisän pihapiirin. Punatiilestä muuratut julkisivut ikkuna-aukkoineen luovat suojaavan muurimaisen vaikutelman.

4 Teknologianeliö

Kehät I ja II, Länsiväylä ja Turunväylä rajaavat Espoon ns. teknologianeliön, jonka reunoille sijoittuu merkittävä osa maamme korkean teknologian tutkimuksesta, opetuksesta ja yritystoiminnasta. Täällä neliön lounaiskulmassa sijaitsee mm. HP:n toimipiste. www.hp.fi

5 Gräsanoja

saa alkunsa Turvesuolta (Mankkaanpuro) ja Kuurinniityn Lillträskistä (Lukupuro), laskee Haukilahteen.

6 Olarin kirkko

Valmistui 1981, suunnittelijat Käpy ja Simo Paavilainen. Punatiilipintainen, linnan muuria muistuttava kirkko, kellotapuli ja kerhorakennukset muodostavat levottomaan ympäristöön rauhallisen pihapiirin entisen Gräsan kartanon mäellä. Urut on valmistanut Veikko Virtasen urkutehdas. Kirkkoherranvirasto on sijoitettu alempaan tasoon kuin vaalea kirkkosali, jossa on 600 istumapaikkaa.

Gräsan uurnalehdon on suunnitellut Bey Heng. Sen toteutuksesta myönnettiin Vihervuoden mitali 2001. Olarin seurakunta on perustettu 1975. Nykyään siinä on 30.000 jäsentä. www.olarinseurakunta.fi

Gräsan kartano oli yksi Espoon tärkeimmistä. Se oli ainoa ns. vanha rälssi Espoossa. Tilan 1400-luvulla omistaneen Halden-nimisen miehen mukaan sen nimenä oli aluksi Haldensböle. Kaikki Olarsbyn kylän talot oli 1600-luvun alkuun mennessä liitetty Gräsan säteriin. Gräsan nimi tunnettiin laajalti ja gräsalaisina pidettiin kaikkia seudun rannikkokyläen asukkaita. Hammarstiernat omistivat kartanon lähes koko 1500- ja 1600-luvun. Rälssi peruutettiin 1683 ja myöhemmin tilan omistajat vaihtuivat useasti. Kartanon viimeinen kukoistuskautta oli 1906–11 kauppias Wilhelm Bensowin aikana. Hän oli innokas maanviljelyksen uudistaja ja tuotti ensimmäisenä mm. keinolannoitteita Suomeen. Noin 1910 rakennettu navetta on jäljellä: siinä toimii kaupungin nuorisotoimen **askartelukeskus**. Samoin jäljellä on huonokuntoinen viljamakasiini, jonka vieressä on **Helluntaiseurakunnan kirkko**. Kartanon maiden palstoitus alkoi 1920-luvulla ja huipentui 1940–50-luvuilla pika-asutus- ja maanhankintalain voimalla. Espoon kaupunki osti päätilan 1967.

7 Rouheila

Funkis-tyylinen omakotitalo Rouheila rakennettiin 1936–37. Sen esikuvana oli Pohjoismaisessa rakennusnäyttelyssä Helsingissä 1932 palkittu O. Flodinin suunnittelema huvila, josta ekonomi Vilho Elonen kehitti itselleen supistetun version.

8 Kehä II

Pituus 6,8 kilometriä, josta 485 m tunnelia Hiidenkalliossa. Kehä II:a on suunniteltu 1960-luvulta alkaen. Espoon valtuusto hyväksyi 1984 tiesuunnitelman, jossa Kehä II oli tasoliittymän varustettu katu. Suunnitelmat muuttuivat vielä useaan otteeseen, kunnes rakentaminen alkoi 1996. Yhteys Matinkylästä Kilon avattiin moottoritietasoisena liikenteelle lokakuussa 2000. Sitä käyttää tällä kohtaa nykyään 40.000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Samaa linjausta noudattelee kevyen liikenteen runkoväylä.

Kävelysillan yli kulkee talvisin Espoon kaupungin ylläpitämä **päälatu**, jota voi hiihtää Tapiolaan ja Leppävaaraan, josta edelleen Vantaan ja Helsingin latuverkkoihin. Toiseen suuntaan pääsee keskuspuistoon, josta latu jatkuu aina Nuuksioon saakka.

9 Isoistentie 7

Valmistunut 1990, suunnittelijat Sakari Aartelo ja Esa Piironen. Postmoderni toimistorakennus muistuttaa mitoitukseltaan ja yksityiskohdiltaan yksityistaloa sopeutuen siten hyvin ympäristöönsä. Vuosituhannen vaihteen nettibuumin harjalla siinä toimivat legendaariset Nedecon ja Endero. Nykyään tilojen suurin käyttäjä on työttömien työllistymistä tukeva Osaajien Idea.

www.endero.fi

www.idea.fi

10 Isoistenkuja

Huomaa komeat kalliojyrkänteet.

11 Nygård

Nimensä mukaisesti Nygård erotettiin Storgårdin (Storsin) ratsutilasta ilmeisesti heti isonjaon jälkeen 1776. Tila on ollut alusta lähtien Morelius-suvun hallussa. Luonnonkivinavetta on vanhimmilta osiltaan vuodelta 1827. Nykyinen päärakennus valmistui 1895. Sen piirustukset on mahdollisesti otettu samoihin aikoihin ilmestyneistä mallikirjoista. Tilan omisti tällöin Johan Alfred Morelius. Nygård on historiallisen Kockbyn kylän viimeinen talo.

Kockbyssä oli 1500-luvun alussa viisi taloa. Storgårdiin perusti ratsutilan rykmentin kirjuri Henrik Floor 1685 mennessä. Moreliukset saivat tilan haltuunsa 1700-luvun alussa. Stors myytiin 1958 Arjatsaloille, joilta se siirtyi 1968 Espoon kauppalalle. 1700-luvun lopulla rakennettu päärakennus purettiin pian tämän jälkeen. vaihteessa. Paikka (**Liisa R. tarkistaa**) on edelleen rakentamatonta aluetta, jolla on erikoinen kasvillisuus. Myös Kockbyn vanhaa tiestöä on jonkin verran säilynyt.

12 Suurpelto

Ollaan Suurpellon uuden kaava-alueen eteläreunassa. www.espoo.fi/hankkeet

13 Liikenneympyrä

Olari-seuran aloitteesta aikaansaadun kiertoliittymän tavoitteena oli hidastaa ajonopeuksia asutuilla kaduilla. Lähitulevaisuudessa liittymä muuttaa vielä muotoaan katujärjestelyjen edistyessä.

14 Olarin koulu ja lukio

Rakennus valmistui 1994, suunnittelija arkkitehtitoimisto Pekka Salminen. Olarin koulu on vuonna 1993 perustettu 250 oppilaan yläkoulu, joka painottaa matemaattis-luonnontieteellisiä aineita. Lisäksi koulussa on matematiikka- ja luonnontiedeluokka, jonne otetaan vuosittain pääsykokeen perusteella 24 oppilasta. Olarin lukio on perustettu 1990. Opetusministeriö on antanut sille matemaattis-luonnontieteellisen erityistehtävän vuonna 1995. Aloituspaikkoja on yhteensä 120, joista erikoislukiossa enintään 36. **Näköala.** www.olari.fi

15 Pieneläinten hautausmaa pois?

16 Steiner-koulu

Valmistui 2005, suunnittelijat Maarit Holttinen ja Pauli Lindström. Steiner-pedagogiikkaa noudattava koulu aloitti toimintansa 1992; nykyään siinä on noin 260 oppilasta. www.espoonsteinerkoulu.fi

17 Keskuspuisto

Pinta-ala 880 hehtaaria, ulottuu Henttaalta Vanttilaan. Espoon Keskuspuisto on virkistykseen ja ulkoiluun tarkoitettu kaupunkimetsä, laaja ja yhtenäinen viheralue. Sen kautta kulkee maakunnallisesti merkittäviä ekologisista käytäviä ja lukuisia ulkoilureittejä. Luontopolku alkaa Olarin pururadalta, pituus 1,7 km. Talvisin tässä kohdin on Espoon kaupungin ylläpitämä **päälatu**.

Ylismäentietä suunnitellaan jatkettavaksi tunnelissa Kuitinkallion alitse Puolartielle.

18 Fagersten

Rapakivisiirtolohkare on kulkeutunut tänne Kaakkois-Suomen rapakivialueelta viime jääkauden sulamisvedessä ajalehtineen jäävuoren mukana. Lohkare säilyi ehjänä Olarin rakentamisessa kaupunkisuunnittelupäällikkö Nils-Erik Fagerin ansiosta, joka muutatti tielinjauksen niin, ettei kiveä sen vuoksi räjäytetty. Kiven nimeäminen Fagerin mukaan oli vitsi johon liittyi juhlallinen laatan kiinnittäminen sen kylkeen muistutukseksi luontokohteiden suojelemisen tärkeydestä uusilla asuinalueilla.